

Драган Добрашиновић, 24. децембар 2009. године

Неподношљива лакоћа спиновања

У земљи у којој интересовање за највеће и најспектакуларније афере сплашњава после три до пет дана, околност да се једна тема готово читав месец одржава у фокусу интересовања јавности препоручује је као више него занимљиву и интригантну. Када се томе придода чињеница да дуго уназад један извештај званичног државног органа није био предмет оштре и беспштедне хајке највиших званичника те исте државе, постаје јасно да је у питању прилично ретка звер, која се, уз то, изгледа отргла контроли. Бегунац којег треба изоловати, а ако постане неопходно и анестезирати, кад га већ није згодно устрелити.

Наравно, реч је о Извештају о финансијској ревизији Завршног рачуна буџета Републике Србије за 2008. годину, који је 27. новембра 2009. године представила Државна ревизорска институција. Овај извештај изнео је на видело огромну неодговорност у трошењу новца грађана коју су показале контролисане институције – њих укупно 18, од чега 14 министарстава.

Укратко, најважнији и најмаркантнији налази о неправилностима и незаконитостима у трошењу буџетских средстава односе се на систем јавних набавки. Утврђено је да је у овој области више од две милијарде динара у сивој зони (примера ради, Управа за заједничке послове није спровела поступак јавне набавке за бонове за гориво у вредности од сто десет милиона динара).

Поред незаконитости у области јавних набавки, у извештају су, између осталих, побројане и неправилности које се односе на околности да није успостављена комплетна и ажурирана евиденција државне имовине, да у неким случајевима нису пронађени докази да су извршене услуге за које се плаћа стална накнада, а да у неким другим није ни постојала потреба да се ти уговори закључују, да ниједна позајмица из средстава приватизације из 2005. и 2006. године, у укупном износу од 15 милијарди динара није враћена у уговореном року, а није утврђено ни да су предузете било какве мере за наплату тих потраживања.

Реакције које су уследиле истог дана по објављивању извештаја, а протегле су се до дубоко у децембар, класичан су покушај дискредитовања Државне ревизорске институције и њеног извештаја. Неозбиљност, нестручност, неспособност, били су најчешћи епитети којима су највиши функционери контролисаних институција, дакле најчешће министри спрске Владе, карактерисали рад државних ревизора.

Да није реч о појединачним изливима незадовољства оних који су директно поменути у извештају, већ о озбиљном покушају спиновања и омаловажавања грађана Србије, креираном из врха власти, показале су изјаве највиших државних функционера, Председника Републике и Председника Владе Републике Србије.

Најпре се огласио председик Тадић, изјавом од 01. децембра 2009. године. Имајући у виду околност да је председник уједно и највећи јавни заговарач борбе против корупције и организованог криминала, било је очекивано да ће у свом првом наступу по објављивању извештаја снажно подржати рад Државне ревизорске институције и у свом маниру, још једном позвати надлежне органе да ураде свој део посла. Међутим, очекивана реакција је изостала. Уместо тога, председник је поручио да ће свако ко је добио негативан извештај ревизора морати да “направи исправку”. У истом духу продужио је и председник Владе Мирко Цветковић, 10. децембра 2009. године, поменувши најпре огромне успехе које је „његов тим” постигао, да би у осврту на извештај Државне ревизорске институције нагласио да је у разговору са министарима у Влади Србије “договорено да се организује интерни семинар за службенике у свим министарствима који су задужени за књиговодство“, јер је у извештају наведено да је највише неправилности било у вођењу књиговодства буџетских корисника који су били контролисани.

Након оваквих изјава два највиша државна функционера, логично се намеће питање каква је то порука одаслата грађанима Србије? Такође, остало је нејасно где се и због чега истопио онај невидљиви ентузијазам председника и премијера за обрачун са „мангупима из сопствених редова”? Да ли су то, у међувремену, исти унапређени у „несташне момке”, који ће се, уз мали укор, временом поправити?

Очигледно је да је оваквим изјавама направљен покушај релативизације и банализације читавог извештаја, како би се у јавности створио утисак да је реч о ситним грешкама које се могу исправити књиговодственим путем, а не о озбиљним кршењима закона, која захтевају одлучну акцију правосудних органа и одговорност надлежних политичких функционера. Дакле, реч је о директном покушају аболирања одговорних, супротно свим начелима владавине права и духу европских вредности, на које се и председник и премијер тако често и олако позивају.

Још је опасније што се оваквим поступцима додатно цементира друштвени и политички амбијент који погодује корупцији и проневерама у систему јавних финансија. Овај амбијент, несумњиво креиран је из самог врха власти, доводи до урушавања материјалних и моралних перспектива грађана Србије и трагично нас удаљава од могућности да у скорије време постанемо пристојно и праведно друштво.